

Balandžio 19-20 d. Lietuvos teisės universitete vyko UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros surengta tarptautinė mokslinė konferencija *Taikos kultūra, žmogaus teisės ir pilietinės visuomenės ugdymas* (pranešimus skaitė 55 mokslininkai iš Lietuvos ir dar 9 pasaulio šalių).

Buvo kalbama apie žinių visuomenę ir kultūrų polilogą, tolerancijos ir pilietiškumo sąsajas, globalizacijos iššūkius, taikungumo ir neagresyvumo etninėse kultūrose bruožus, ieškoma žmogaus teisių filosofinių pamatų, aptariama teisės paveldo svarba sprendžiant šiuolaikines teisinis problemas.

Konferencijai globalumo skambesį suteikė viešnia – Jungtinių Tautų Vystymo programos atstovė Lietuvoje Cihan Sultanoglu, Europos organizacijos *Taika per kultūrą* prezidentas Wilhelm Augustat, JAV Edukologinių tyrimų asociacijos (ERA) prezidentas dr. James E. Fischer.

Nuo karo kultūros į taikos kultūrą

Kultūrai reikalinga tik taika – šiuo vėliau daugelyje pranešimų skambėjusiu leitmotyvu pradėjo konferenciją dr. Arvydas Juozaitis. Dar daugiau: karas yra kultūros antipodas. Pasauliui reikalinga masinės taikos būsena. Tik ta prasme galima sutikti būti masės žmogumi, nes atėjo laikas rinktis gyvybę, o ne kovą už gyvybę, – teigė A. Juozaitis.

Ar karas yra universalybė, visuotinis dėsnis? Ar žmogus biologiškai yra pasmerktas kariauti? Šiuolaikinis mokslas jau atsakė neigiamai į šiuos klausimus, – kalbėjo šio straipsnio autorė. *Jei karai prasideda žmonių protuose*, kaip rašoma UNESCO Konstitucijos preambule, tai žmonių protuose prasideda ir taikos kultūra. Nori taikos – kurk taiką. Karo kaina yra didelė, bet žmonija yra įpratusi ją mokėti. Taikos kaina taip pat didelė, tačiau jos nenorima mokėti ir net žinoti, kas tai yra. Todėl pirmiausia reikia kurti taikos kultūros modelį. O tai yra mokslininkų darbas.

Taikos kultūros pamatus kuria tvari ekonominė plėtra. Tuo įsitikinęs prof. Povilas Gylys. Dažnai nesuvokiama, kas yra ekonomika, turtas. Visuomenė dažnai nesupranta, jog šalia daiktų, mašinų, pinigų, darbo jėgos šiuo metu dominuojantis turtas yra informacija. Ekonomikoje iškeliama tik kokia nors viena reikškinio forma ir absoliutinama, o kitos – ignoruojamos, ir tai yra fundamentalizmas. Ryškus ekonominio fundamentalizmo pavyzdys buvo tarybinis eksperimentas arba neribotų išteklių fundamentalizmas. Šiuo metu ekonomika dažniausiai sutapatinama su rinka, ir todėl procesas tampa nesubalansuotas, netvarus, pavojingas ateities taikai plėtrai.

Kaip visada giliai susirūpinęs pilietinės visuomenės ugdymu kalbėjo prof. Kęstutis Makariūnas. Kas yra pilietis globalėjančiame ir kosmopolitėjančiame pasaulyje? Ar pilietiškumas – būtina ir siektina vertybė? Kad tauta išliktų, reikia realizuoti pilietinius išteklius, ugdyti pilietinę sąmonę. Kiek tampame Lietuvos piliečiais, tiek tampame pasaulio piliečiais. Globalioje visuomenėje prof. K. Makariūnas mato tik tų tautų ateitį, kurios turi gerą švietimo sistemą, ir tų

TAIKOS KULTŪRA – NAUJOJO MĄSTYMO BŪTINYBĖ

Taikos kultūra – pilietinės visuomenės užduotis

Įžangos žodį tarė Jungtinių Tautų Vystymo programos įgaliotoji atstovė Lietuvoje p. Cihan Sultanoglu; prezidiume – konferencijos organizatorė doc. Jūratė Morkūnienė ir prof. Bronislovas Kuzmickas

tautų, kurios puoselėja savo kultūrą. Stipri Lietuvos mokslininkų pilietinės pozicijos išraiška – žmonės dirba universitetuose ir mokslo įstaigose be ypatingų papildomų išteklių, ne meta mokslą, o, priešingai, jį plėtoja.

Žinių visuomenė: laimėjimai ir (ar) praradimai?

Konferencijoje gilintasi į esminių viso pasaulio bendruomenei informacinių technologijų raidos ir jos galimų pasekmių klausimą. Aptartas naujų technologijų įnašas į globalią kultūrą ir su tuo susijusi kultūrų destrukcijos grėsmė (dr. J. Morkūnienė), diskutuota dėl nevienareikšmiškai suvokiamo santykio tarp informacinių technologijų visuomenės ir žinių visuomenės. Atkreiptas dėmesys į elektroninės valdžios naudą visuomenei (prof. Rimantas Petrauskas, doc. Antanas Keras). Turint omenyje praktinę problemos svarbą Lietuvai, dėmesį patraukė Romualdo Krukausko ir Eugenij

jos Krukauskienės pranešimas apie informacinės visuomenės kūrimo strategiją, doc. Gedimino Mesonio mintys apie informacinės ir teisinės visuomenės Lietuvoje vienovę ir prieštaras.

Tačiau mokslininkus labiausiai jaudino mintis apie naujos visuomenės narių ugdymą, nes tik pasiruošęs ir išsilavinęs žmogus gali dalyvauti informacinės kultūros plėtoje.

Tolerancijos ribos

Kas yra taikus kosmopolitizmas, kaip įmanoma pripažinti įvairovę, kitoniškumą? Konferencijos dalyviai iš keturių šalių (Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos ir JAV) teoriškai, taip pat ir praktiškai demonstravo tolerancijos galimybes. Taip pat atskleidė svarbias fundamentinių teorinių bei taikomųjų mokslų sąsajas.

Sekcijos darbo pradžią paskelbęs dr. James E. Fischer ypač akcentavo edukacinės patirties refleksijos svarbą ir kvietė švietimo srityje besidarbuojančius mokslininkus siekti naujai suprastos

kompetencijos, kurios esminė prielaida – nuolat atnaujinamas ugdomosios veiklos ir jos visuminio konteksto ryšys. Įdomu, kad šis svečias iš JAV pakvietė vertinti Vakarų šalių, taip pat ir JAV, demokratijų pasiekimus ne kaip galutinį idealą, o kaip vieną iš galimų ir toliau plėtojamų modelių.

Net keletas mokslininkų siekė apibrėžti esmines postmodernios visuomenės vystymosi gaires. Tarp jų ir prof. W. Sztumski iš Lenkijos Silezijos universiteto, kurio nuomone, Vakarų civilizacija priėjo kryžkele: senoji etika liko praeityje, o naujoji, vis dar apimta reliatyvizmo, nepajėgia kompensuoti sparčios technologijų kaitos sukeltos sumaišties. Mokslininko požiūriu, išgyvename etinės kaitos laikmetį ir netenkame aiškių normų, tačiau galime remtis tais dalykais, kurie išlieka nepakitę. Pirmiausia tai kai kurios filosofinės kategorijos: egzistencija, vienybė ir įvairovė, harmonijos siekimas.

Konferencijos dalyviai (iš kairės): religijotyrininkas iš Didžiosios Britanijos dr. Michael York, dr. Algirdas Kanauka ir prof. Vygandas Paulikas

Mokslininko mintis pratęsė kolega iš Vokietijos Wilhelm Augustat (Europos *Taikos per kultūrą* organizacijos prezidentas), aptaręs taikos ir visuomeninės harmonijos sąsajas bei Jungtinių Tautų pastangas šias vertybes realizuoti, kuriant taikųjį kosmopolitizmą. Ši sąvoka, autariaus požiūriu, turėtų reikšti ne šabloniškumą ir niveliaciją, bet visuotinai priimtas teisingumo ir teisėtumo normas.

Konferencijoje svarstyta apie kitoniškumo problemą ir kaip svarbu atpažinti ir priimti svetimą, kitonišką savyje (dr. Andrius Sprindžiūnas), be to, ugdyti funkcionalųjį intersubjektyvumą (dr. Tomasz Kitlinski). Nuskambėjo kvietimas siekti atleidimo kultūros, pasiremti Toros, Talmudo ir Naujojo Testamento išmintimi, alsuojančia pagarba ir meile žmogui.

Globalizacija: įtampa tarp tamsos ir šviesos

Globalizacija – neišvengiamas procesas, – teigė Romualdas Ozolas. Jis pabrėžė, jog globalizacijai būdinga įtampa tarp teigiamos ir neigiamos pusės. Svarstymams, kaip išvengti globalizacijos nesamų blogybių, kaip šį procesą padaryti palankų Lietuvai ir kaip neskausmingai įsitraukti į pasaulio bendrąją, ir buvo skirtas sekcijos darbas.

Nauji iššūkiai valstybių saugumui (Edvardas Špokas), būtinybė duoti agresoriui deramą atkirtį (Romualdas Kacavičius), lietuvių tautos perspektyvos globalizacijos procese (dr. Saulius Kanišauskas), ekologinės grėsmės, demografinės problemos (prof. Vygandas Paulikas) – gilintasi į šias ir kitas grėsmes bei ieškota galimybių jas sušvelninti. Todėl optimistiškai skambėjo svečio iš Švedijos dr. Andrew Blasko ir dr. Algirdo Kanaukos pranešimai, kuriuose pabrėžiamos teigiamos globalizacijos pasekmės iš totalitarizmo sistemos išsivadavusioms valstybėms: globalizacinės vertybės gali būti vertesnės negu izoliavimas nuo pasaulio.

Ar senoji kultūra gali būti taikinga?

Jonas Trinkūnas, Lietuvos Ramuvių sąjungos pirmininkas, kvietė sutelkti dėmesį į etninės kultūros tradicijas, į jos neagresyvumą.

Kalbėta apie lietuvių etninės kultūros taikungumo bruožus. Liaudies sutartinėse (dr. Daiva Vyčiniene), apeigų šokiuose ir veiksniuose (dr. Dalia Urbonavičienė), bendruomenės solidarumo idėjose (dr. Daiva Vaitkevičienė) matome ir suvokiame turtingą priemonių arsenalą, padedantį stiprinti ir gilinti taikungumą lietuvių tradicijoje kultūroje. Kalbant apie lietuvių senosios kultūros taikungumą (Jonas Trinkūnas), kilo diskusija, ar gali senoji kultūra būti taikinga. Juk istorija rodo ir jos karingumą.

Anglų religijotyrininkas dr. Michael York apžvelgė religijų tipus ir jų vietą pasaulinės taikos procese. Į visas religijas turi būti atsižvelgiama, visos pateikia taikos kultūros sprendimo variantų.

Žmogaus teisės – burtazodis ar realybė?

Atsakymas buvo: taip, žmogaus teisių įgyvendinimas Lietuvoje – realybė (prof. Saulius Katuoka), Nukelta į Lango 4 p.

Teisinės minties šventė – kelias doktorantūros link

Lietuvos teisės universitetas – vienas jauniausių šalyje, tačiau jau turi savo tradicijas. Viena jų – *Teisinės minties šventė*, šiemet surengta jau trečią kartą. Ši šventė suburia Teisės universitetą į vieningą bendruomenę, vadinasi, tai jau daugiau negu tik šventė. Tad ką ji reiškia Universitetui ir šios Alma mater bičiuliams, kurių daug yra ir kitose šalyse, ir jie, pasirodo, taip pat nekantriai laukia šios šventės.

Apie visa tai prie apskritojų stalo diskutuojame su Lietuvos teisės universiteto prorektoriu mokslui prof. Vidmantu Egidijumi Kurapka bei studentais: LTU Studentų mokslinės draugijos prezidente, Teisės fakulteto I k. magistrante Jurga Maciulevičiūte, taip pat I k. magistrantu Vidu Urbonavičiumi, to paties fakulteto II k. studente Neringa Šukyte, Valstybinio valdymo fakulteto I k. studente Karolina Karpova ir I k. magistrantu Remigijumi Bielinu. Su prorektoriu ir studentais bendrauja *Mokslų Lietuvos vyriausiasis redaktorius Gediminas Zemlickas*.

Pavasarij, kai pabunda mintis

Gediminas Zemlickas. *Teisinės minties šventės* jaunatviškas žavesys, ko gero, kyla dėl dviejų veiksnių. Pirmasis – pavasaris, atgyja gamta, ir antras, kad šią šventę savanoriškai rengia patys studentai. Jeigu tiksliau, tai keturios Teisės universiteto studentų organizacijos. Tad gal nuo to ir pradėkime.

Jurga Maciulevičiūtė. Išties *Teisinės minties šventė* vyksta kiekvieną pavasarį, kai pabunda mintis. Jai nesutrukdo jokios sesijos ar egzaminai, nes šventės noras didžiulis, nes visi jos labai laukiame.

Teisės universitete turime keturias studentų organizacijas. Tai Studentų atstovybė, Studentų mokslinė draugija, Viešojo administravimo studentų asociacija ir Europos studentų teisininkų asociacija. Taip pat turime Debatų klubą – Studentų atstovybės padalinį. Nesvarbu, kokie tų organizacijų tikslai, bet visi dalyvavo organizuojant *Teisinės minties šventę*.

Rūpi studijuoti, o ne studentauti

G. Zemlickas. Kas vienija visas šias studentų organizacijas, kad jos šitaip vieningai ir entuziastingai dalyvauja ją organizuojant? Žinoma, būtų svarbu sužinoti, kokius tikslus keliate rengdami *Teisinės minties šventę*.

J. Maciulevičiūtė. Mes turime bendrą teisinės minties viziją, o šventė – tai kelias teisinės minties link. Labai puiku, kad tai ne tik keturių studentų organizacijų

bendra vizija, bet sutampa ir su Teisės universiteto vadovybės vizija. Mums sudarytos puikios sąlygos šią šventę organizuoti, tad lieka tik pasinaudoti esamomis galimybėmis.

Rimantas Bielinis. Man tenka dalyvauti Studentų atstovybės veikloje, vadinasi, atstovauti studentams akademinėje bendruomenėje, sprendžiant buitines problemas, skatinant studentų užimtumą ir pan. Tai nėra ta veikla, kurią būtų galima apibendrinti vienu sakiniu. Žodžiu, mums tenka atstovauti studentams savo Universitete, taip pat ir už jo ribų. Savo lobistinę veiklą (pvz., įstatymų kūrimo srityje) vykdome ir per Lietuvos studentų sąjungą. Kiekvienas fakultetas turi savo studentų atstovybes, kurios sprendžia savo fakultetų problemas, dalyvauja fakultetų tarybų, dekanatų, studijų gerinimo komitetų veikloje.

Studentų atstovybė stengiasi įvairiomis priemonėmis suartinti studentus ir Universiteto mokslinę bendruomenę, Rektorato, dekanatų narius, kad vieni kitus geriau suprastume ir lengviau pavyktų spręsti problemas. *Teisinės minties šventė* kaip tik mums ir padeda savo tikslus įgyvendinti.

Vidas Urbonavičius. Jūs klausėte, kas vienija studentų organizacijas. Per šias organizacijas studentai gali glaudžiau bendrauti su kolegomis ir profesūra. Tai galimybė gauti daugiau žinių, t. y. to, dėl ko į Universitetą ir atėjome.

J. Maciulevičiūtė. *Teisinės minties šventė* – tai konkretus įrodymas, kad mes renkamės studijavimą, o ne studentavimą. Pagaliau tai jau tampa tradicine, didžiausia ir masiškiausia studentų tarptautine mokslinė konferencija. Ji tęsiasi tris dienas, visą renginį organizuojame taip, kad studentai būtų užimti nuo ryto iki vakaro. Numatytos ir vakaro programos. Pagaliau išleidome konferencijai skirtą leidinį, kuriame sudėti geriausi studentų pranešimai. Iš tiesų *Teisinės minties šventė* – tai mūsų kelias doktorantūros link. Kartu tai mūsų Universiteto ir jo studentų veidas.

Šventės organizatoriai ir aktoriai

Neringa Šukytė. Rengti mokslines konferencijas – tai tik vienas iš Europos studentų teisininkų organizacijos uždavinių. Džiaugiuosi, kad galiu tęsti šios organizacijos, kuriai priklausau, tradicijas dalyvaudama rengiant *Teisinės minties šventes*. Visos mūsų studentų organizacijos vienijasi tam, kad pažadintume teisinę mintį.

J. Maciulevičiūtė. Džiugu, kad studentai apie šią artėjančią šventę gal-

lo esmę dar nebuvau spėjusi išgilinti. Pradėjau lankyti teisės filosofijos būrelį, pamačiau, kaip kiti studentai rengiasi *Teisinės minties šventei*. Kilo ūpas ir man. Parašiau darbą iš teisės teorijos, analizavome kitus pranešimus. Pradėjau suvokti, kad šis mokslas man iš tiesų patinka, kad vis labiau noriu gilintis į teisės dalykus. Panorau prisidėti ir organizuojant šventę. Žinoma, skaičiau ir savo parengtą pranešimą.

Teisinės minties šventėje Lietuvos teisės universiteto SMD prezidentė Jurga Maciulevičiūtė, prof. Vidmantas Egidijus Kurapka ir prof. Vytautas Landsbergis

voja, kone visus metus jai rengiasi. Jeigu po šventės pirmakursiams kyla noras mokytis, gilintis į teisės mokslo dalykus, tai argi ne puiku?

G. Zemlickas. Kadangi čia turime pirmakursę, tai jos ir paklauskime: ar tikrai taip?

Karolina Karpova. Iš pradžių teisė man atrodė sausas mokslas. Egzaminus išlaikiau, į Teisės universitetą įstojau, paskaitas lankiau, bet į teisės moks-

Kai šventė baigėsi, mano nuomone apie Universitetą labai pasikeitė. Dabar iš tiesų noriu čia studijuoti, noriu geriau pažinti teisę, gilintis į kodeksus. Dabar net ir mano bendramoksliai pastebi, kaip pasikeitė mano požiūris į mokslą. Laukiu kitos šventės, jau dabar galvoju, kokį naują pranešimą galėčiau parengti.

Knyga – paskutiniosios šventės rezultatas

Prof. Vidmantas Egidijus Kurapka. Kad tą šventę pavyktų surengti, tenka visus metus intensyviai dirbti, plėtoti šventės idėją. Juk kas pagaliau yra šventė? Tai apibendrinimas veiklos, kuri visus tuos metus vyksta būreliuose. Juose ir atrenkama maždaug 60 geriausių studentų mokslinių pranešimų, kuriuos štai ir matome išleis-tus atskira knyga. Tai 300 puslapių jaunatviškai brandžios teisinės minties telkinys. Štai koks yra tos mūsų paskutiniosios *Teisinės minties šventės* rezultatas. Šventę reikia užsitarauti, ir mūsų studentai tikrai ją užsitaravo. Man labai patiko šios šventės forma, kaip teisinės minties idėjų kova. Manau, jog didelis malonumas parodyti, kad visus metus dirbta ir metai nenuėjo veltui.

Šventės atidarymo akimirka

G. Zemlickas. Koks yra Rektoro indėlis rengiant *Teisinės minties šventes*?

V. E. Kurapka. Jeigu nebūtų studentiškos mokslinės minties, tai abejotina būtų Universiteto ateities perspektyva. Siekiame, kad nuo pirmo kurso studentas pratintųsi prie mokslinio darbo, nes visa tai studentams padeda geriau suprasti, ką jie iš tiesų studijuoja. Net jei studentas ir nestos į doktorantūrą, netaps mokslininku, tai vis vien pradės analizuoti ir vertinti teisinę mintį. Jeigu studentas tik išmoks įstatymo tekstą, tai iš jo gero teisininko nebus. Reikia išmokti analizuoti, vertinti, suprasti turinį. Tada jis išmoks suprasti ir visus žmogiškus reikalus ir skirs tiesą nuo neteisybės. Čia glūdi didžiulė prasmė.

Tačiau pagrindinis kelias gali vesti į doktorantūrą, nes atranka darosi kryptinga. Žmogus į doktorantūrą paprastai ateina turėdamas aiškų tikslą ir tam tikrą įdirbį. Jam jau ne tas pat, kokią teisės šaką toliau gvildinti. Pasirenkant teisės studijas, tuo labiau doktorantūrą, pagrindinis dalykas yra studento interesas ir motyvacija, o mūsų rūpestis – užtikrinti, kad materialinės sąlygos netrukdytų studijoms.

Šventė vienija studentus ir dėstytojus

J. Maciulevičiūtė. Universitete sudarytos visos saviraiškos galimybės, skatinama studentų iniciatyva. Studentų mokslinė draugijoje (SMD) veikia 12 mokslinių sekcijų: teisės filosofijos, teisės psichologijos, įvairių teisės šakų – civilinės, darbo, baudžiamosios, tarptautinės, ES, konstitucinės teisės. Šiame leidinyje pristatytos visos 12 sekcijų.

Suprantama, siekiant mokslinės veiklos daug priklauso nuo mokslinio vadovo, nuo ryšio su dėstytojais. Mūsų darbai aptarti sekcijose, analizuoti, dėl jų diskutuota. Štai ir atsakymas, kodėl išstisus metus rengiamės *Teisinės minties šventei*. O kad toks leidinys pasirodo šventės dieną – tai tikras stebuklas, visi studentai nori į jį patekti, jame spausdinti savo darbus. Leidinyje rasime net ir pirmakursių mokslinių darbų. Jie pasirenka temą, nagrinėja teisės filosofijos ir kitų autoritetų asmenų kūrybą, pradeda nuo fundamentinių mokslų. Tai kelias į pažinimą. Man atrodo, jog tai svarbu. *Teisinės minties šventė* vienija ne tik studentus, bet ir dėstytojus. Pagaliau tai ir galimybė pabendrauti su rektoriumi, prorektoriais ir profesūra.

V. E. Kurapka. Nuo 1990 m. ir siekėme, kad studentai būtų aktyvūs. Didžiuojamės, kad mūsų dėstytojų amžiaus vidurkis gal net mažiausias šalyje. Jauname universitete neturi kada pasenti ir vyresni profesoriai. Matome didelę bendravimo su studentais prasmę. Galime kalbėti apie tikrą Universiteto bendruomenę, kur nėra pasiskirstymo į kastas. Studentas yra pagrindinis tos bendruomenės narys. Jeigu jų nebūtų, tai kam tų universiteto sienų reiktų?

V. Urbonavičius. Noriu paaiškinti, kodėl, anot Jurgos, šis leidinys yra stebuklas. Jame yra ne visi darbai, bet patys geriausi, išsamiai dėstytojų recenzuoti, todėl šio leidinio vertė abejoti netenka.

K. Karpova. Savo darbą rašiau kelerą mėnesių. Jis skirtas anglų pozityviosios teisės filosofui Hansui Kelzenui. Jokių jo darbų vertimų į lietuvių

Nukelta į Lango 4 p.

Seminaru Lietuvos integracija į Europos Sąjungą prisistato vienas iš naujų institutų, kurio direktore neseniai tapo dr. Laima Liucija Andrikienė.

Tokių renginių reikia, nes žmonės stokoja informacijos apie Europos Sąjungą, – sako vienas iš šio seminaro organizatorių prof. Vygandas Paulikas. – Visuomenėje apstu žmonių, kuriems reikia kuo daugiau informacijos apie integracijos procesus ir perspektyvas.

Kviesdami akademinę ir miesto visuomenę, mes tikim, kad ateis įvairių žmonių: kurie išmano apie ES, kurie menčiau išmano, tikimės, kad tarp euroentuziastų kils diskusija, ir mažiau išmanantys tuos reikalus išsiaiškins daugiau informacijos apie ES bei pasitikėjimo.

Tos informacijos stokoja ne tik naujai stojančių į ES šalių žmonės, bet ir jau esančių ES narių. Manome, jog svarbu, kad universitetai, akademinė bendruomenė dalyvautų tokiose diskusijose, seminaruose. Reikia diskutuoti ir dėl mūsų šalies branduolinės energetikos, dėl žemės ūkio ateities.

Mūsų universitete yra daug specialistų, gerai išmanančių ES teisę, ES politiką, pasaulines politikos tendencijas kitose išsivysčiusiose valstybėse, globalizacijos procesus. Pasitelkę tarptautinės politikos ir administravimo specialistus, galime būti naudingi visuomenei ir valstybei. Mūsų pagrindinis tikslas – ne agituoti, o aiškintis, konsultuoti, diskutuoti, nes tik taip, esame įsitikinę, gimsta tiesa ir išsisklaido baimės.

Kodėl labai turtingos valstybės, tokios kaip Šveicarija, Norvegija, kurios ilgą laiką laikėsi skeptiškai, taip pat pereina prie teigiamų nuostatų ES atžvilgiu?

Kaip visa žmonija patiria tam tikrus virsmus, tarkime, kaip prieš porą šimtmečių industrializaciją, taip šiuo metu – dėl informacinių technologijų poveikio – virsmą į informacinę visuomenę. Globalizacija – neišvengiamas ir dėsningas procesas, kuriam paklūsta visos šalys.

Esama kai kurių tautų, kurios nepasidavė industrializacijos procesui ir tebegyvena žemdirbių visuomenėje netgi dabar, kai vyksta globalus trečiasis virsmas – žinių visuomenę. Tie, kurie prie to virsmo nepritaps, liks kaip tebegyvenantys dar pirmą kartą visuomenėje arba neperėję į industrinę visuomenę.

Lietuva, jei nenorės pasilikti kaip tie džiunglių gyventojai pirmą kartą visuomenėje, taip pat turės išgyventi virsmą į informacinę visuomenę. Pasaulis globalizuojasi, vargu ar yra laimingi tie, kurie to proceso šalinsis. Pasaulio bendruomenė ieško sąjungų ne tik kaip naujų rinkų, bet ir kaip saugumo garantijų visuose lygiuose. Viena tauta, net ir pati didžiausia valstybė, netgi visa ES negali išspręsti daugelio šiuolaikinių problemų: ekologijos, gamtos saugos, karinių, pagaliau – kovos su terorizmu. Tas problemas gali spręsti tik visos valstybės drauge.

Nūdienos reikalavimas – integracija

Suvokiant būtinybę Lietuvos teisėsaugai įsitraukti į bendras Europos struktūras, jau kurį laiką buvo galvojama apie tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės instituto kūrimą. Pasak Teisės fakulteto dekaną doc. Juozo Žilio, šis institutas išsirutuliojo iš Lietuvos teisės universitete sparčiai besiplečiančių tarptautinės teisės ir ES teisės studijų ir mokslinių tyrimų. Tarptautinės teisės ir ES teisės katedra jau šiuo metu apima apie 30 dėstomų dalykų. Taip sparčiai dirbant atsirado galimybė įsteigti atskirą organizacinį padalinį.

Nemažai Lietuvos teisės universiteto absolventų pasiryžę siekti tolesnių studijų

Yra daug doktorantų, kurie artimiausiu metu ginsis disertacijas, tiesiogiai susijusias ne tik su tarptautinės teisės, bet ir su ES teisės tolesne plėtra, o stiprėjant moksliniam potencialui akivaizdu, kad gali subręsti ir solidi tarptautinės teisės katedra. Juo labiau kad instituto direktoriumi tapo prof. Saulius Katuoka, Teisės universitete pripažintas kaip žmogus, turintis tikrai gerą ranką – jo ugdomi, vadovaujami jauni mokslininkai sėkmingai rengia mokslo darbus, gina disertacijas, dirba mokslinį ir pedagoginį darbą. Prof. Sauliaus Katuokos

valdymo mokslo kryptims būtina naudotis naujomis informacinėmis komunikacijos technologijomis. Nuolatinės informacinių komunikacijos technologijų plėtros veikiamos organizacijos privalo tapti lankstesnės, svarbiausia jose darbuotojų kompetencija ir žinios bei informacinės technologijos ir sistemos. Išsivysčiusiose šalyse vis didesnė bendrojo vidaus produkto dalis sukurama naudojant mokslo žinias ir naujas informacines technologijas.

Europoje, kuri šioje srityje atsilie-

projekto, inicijuoto Lietuvos teisės universiteto, finansavimas.

Šio projekto vadovą Teisės informatikos katedros vedėją prof. Rimantą Petrauską labiausiai nudžiugino iš Briuselio pasiekęs puikus projekto vertinimas: 23 balai iš 24 galimų.

Lietuvos teisės universitetas jau 3 metai dalyvauja europiniame EULISP – CDA projekte, skirtame informatikos teisės studijų bei magistrų rengimui tobulinti, kurio koordinatorius yra Saragosos universiteto prof. F. Galindo. Šis universitetas jau keleri metai dalyvauja įvairiuose projektuose, skirtuose pasikeitimui juridiniams dokumentais saugiu internetu tarp oficialių institucijų, naudojant elektroninį parašą. Nuo 2001 m. liepos 1 d. tarptautinis konsorciumas, kuriame buvo ir Saragosos universitetas, pradėjo europinių mokslinių tyrimų programos Framework 5 projektą, skirtą pasikeitimui juridiniams dokumentais saugiu internetu tarp Ispanijos, Prancūzijos, Portugalijos įstaigų.

Mūsų universiteto Teisės informatikos katedros specialistai Rytis Čėsna, Darius Štītis, Tadas Limba, stažavęsi Saragosos universitete, ir kiti katedros darbuotojai taip pat nemažai dirba šioje srityje: rengia moks-

torantas Irmantas Rotomskas. Suprasdami tų dalykų svarbą Lietuvai, bendradarbiaudami su autoritetingais ispanų partneriais, mes parengėme paraišką minėto Framework 5 programos projekto pratęsimui, išplečiant mokslinius tyrimus į Lietuvą.

Nors rengėme ne pirmąją projekto paraišką, pirmą kartą reikėjo pristatyti neįprastus motyvus. Teko įrodyti, kuo mūsų dalyvavimas projekte bus naudingas Europai. Bendra Europos mokslinių tyrimų erdvė reikalauja kompleksinių sprendimų ir šiuolaikinių argumentų.

Konsultuojantis su kolegomis iš Ispanijos mums pavyko pateikti tinkamą projekto paraišką ir ypač džiugu, kad mūsų projektas taip puikiai įvertintas Briuselyje, išvadoje pažymint, jog jį būtina įgyvendinti.

Ši Framework 5 pasikeitimų juridiniams dokumentais programa yra visai nauja Europoje, galima sakyti, jog tai – bandomasis tyrimas, ateities modeliavimas. Turėdami tam tikrą įdirbį, ispanai kurs ir diegs tam reikalingą naują įrangą, bandys įvairius pasikeitimo dokumentais ir jų pripažinimo teisme variantus, nagrinės įvairių šalių teisės aktų skirtumus. Dabar, tarkime, Prancūzijoje ir Ispanijoje nevienodai traktuojami dokumentai, patvirtinti elektroniniu parašu, nevienodai tai vertinama ir teismuose. Turėsime aiškintis, kaip klostysis situacija ir šių naujų diegimo galimybių Lietuvoje ir kitose šalyse – kandidatėse į ES.

Mūsų projekto privalumas – išplečiama jo taikymo sritis ne tik šalyse kandidatėse į ES, bet ir Europos Šiaurės šalyse. Mūsų partneris – Lietuvos žemės ir nekilnojamojo turto kadastras, kuris turi išvystytą interneto infrastruktūrą ir dalyvauja projektuose su Švedija, Danija, Olandija, Austrija ir Suomija. Tai gerai parinkta komanda: Lietuvos teisės universiteto specialistai, galintys atlikti informatikos teisės mokslinius tyrimus, ir Lietuvos žemės ir nekilnojamojo turto kadastras, turintis technines galimybes tuos tyrimus realizuoti, nulėmė projekto, kuris bus vykdomas šiais ir ateinančiais metais, sėkmę.

Valentina Daunoraitė

NAUJI LIETUVOS TEISĖS UNIVERSITETO INSTITUTAI

EUROPOS DIENAI – POKALBIS APIE EUROPOS SAJUNGOS ATEITĮ

vadovaujamos katedros ilgainiui išauga ir išsiplėčia, kaip ir šiuo atveju – Tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės katedra. Subūrę mokslo darbuotojų grupę, tikimės, kad ir tarptautinės teisės, ir Europos Sąjungos teisės tyrimai turėtų suintensyvėti ir suaktyvėti. Institutas vienyti ne tik dviejų katedrų pastangas moksliniuose tyrimuose, bet ir užtikrinti atitinkamų dalykų dėstymą universiteto studentams, – sako dekanas. – Jau dabar yra dvi Teisės fakulteto magistrantūros specializacijos: tarptautinės teisės studijų programa ir ES teisės studijų programa. Dviejų katedrų susiformavimas – logiškas ir suprantamas šio instituto pagrindas.

Kodėl atsiranda ši nauja struktūra ir plečiasi šios srities moksliniai tyrimai ir studijos? Ką iš to turės studentai?

Jau dabar aišku, kad Lietuvai netolimoje ateityje reikės ne vieno šimto ES institucijose ir Lietuvoje dirbančių specialistų, išmanančių tarptautinę teisę, teorinius ES teisės pagrindus ir praktišką jos taikymą, – sako Lietuvos teisės universiteto Studentų atstovybės prezidentas Deividas Velkas. – Mes rengiamės tapti specialistais, dirbsiančiais ne tik Lietuvoje, bet ir Europos Sąjungos šalyse. Dalyvaudami tarptautiniuose projektuose, dalį studijų praleisdami Europos šalių universitetuose, turime galimybių pasitikrinti ir daugelis esame įsitikinę, jog studijos Teisės universitete mūsų lūkesčiams suteikia realų pagrindą.

Kas valdo žinias, tas valdo visuomenę

Naujausi mokslo pasiekimai ir spartus skaitmeninių interneto technologijų progresas formuoja naują žinių ekonomiką, elektroninį verslą, elektroninę komerciją, pagaliau – žinių visuomenę. Plėtojantis naujoms tarpdisciplininėms žinių kūrimo ir

ka nuo JAV ir Japonijos, plečiami moksliniai tyrimai, kuriamos įvairios programos, diegiamos regionų ir globalios informacinių technologijų koordinavimo programos, tokios kaip ES Framework 5, 6 ir kt., kuriomis siekiama dalį valdymo ir administravimo funkcijų perkelti į elektroninę erdvę. Šie dalykai labai svarbūs Lietuvai, besirengiančiai tapti Europos Sąjungos nare. Šiuos klausimus rengias spręsti Lietuvos teisės universitete neseniai įsteigtas Žinių visuomenės valdymo institutas, kuriam vadovauja doc. dr. Arūnas Augustinaitis.

Žinių ekonomikos, valdymo ir žinių panaudojimo valdymo, apskritai žinių fenomenas dar ne visai suvoktas. Beje, neretai žinios, kurios nėra palankios priimant neracionalius, grupinio intereso padiktuosius sprendimus, gali būti netgi ignoruojamos, – kalba prof. Alvydas Pumputis. – Kaip rodo Šveicarijos, su kurios mokslininkais mus sieja gražūs ir perspektyvūs kontaktai, pavyzdys, tik didelė pagarba vadybai, valstybės valdymui lemia racionalius ir toliaregiškus sprendimus. Sprendimai šioje senas demokratijos tradicijas puoselėjančioje valstybėje priimami tik labai gerai ir visapusiškai išanalizavus visą įmanomą informaciją. Spręsti bet kaip yra labai brangu, todėl itin vertinama mokslininkų nuomonė. Tarkime, Berno universiteto Valdymo institute labai rimtai užsiimama žinių administravimo, valdymo problematika. Šveicarijoje yra visos socialinės administracinės formos, per šimtmečius susiklosčiusios demokratijos tradicijos. Reikia tik atpažinti ir išmokyti jas pritaikyti. Šveicarai sutinka mums padėti.

Ir dar viena gera naujiena

Patvirtintas vienintelio 2002 m. Lietuvoje Europos Sąjungos mokslinių tyrimų programos Framework 5 pratęsimo, skirto šalims kandidatėms,

linius darbus apie elektroninio parašo, elektroninių dokumentų teisinį reglamentavimą, elektroninės valdžios problemas. Dalyvauta rengiant elektroninės prekybos Lietuvoje įstatymo projektą, kuriant elektroninio parašo, telekomunikacijų įstatymus, paskelbta mokslinių straipsnių, publikacijų. Šiuo metu Saragosos universitete stažujasi mūsų informatikos teisės dok-

KOKIOS ATEITIES TIKIMĖS, LIETUVAI ĮSTOJUS Į EUROPOS SAJUNGĄ?

Lietuvos teisės universiteto Europos Sąjungos politikos ir viešojo administravimo instituto dėstytojai ir studentai maloniai kviečia visus vilniečius ir miesto svečius į nuolat veikiantį seminarą „LIETUVOS INTEGRACIJA Į EUROPOS SAJUNGĄ“.

Diskusijos aktualiausiomis Europos Sąjungos ateities ir Lietuvos narystės ES temomis vyks kiekvieno mėnesio antrąjį ketvirtadienį nuo 17 val. Lietuvos teisės universiteto (Ateities g. 20) Posėdžių salėje (230 a.). Informacija teikiama tel. 714 589.

Gegužės 9 d. 16.30 val. paminėsime EUROPOS DIENĄ ir aptarsime Europos Sąjungos ateitį su Didžiosios Britanijos ambasadoriumi Lietuvoje J. E. p. JEREMY HILL ir Lietuvos užsienio reikalų viceministru p. RYČIU MARTIKONIU.

Seminaras-diskusija vyks Lietuvos teisės universiteto (Ateities g. 20) Posėdžių salėje (230 a.).

SEMINARĄ REMIA:

EUROPOS KOMITETAS
PILNŲ LIETUVOS
REPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS
EUROPEAN COMMITTEE
UNDER THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA

British Embassy Vilnius

Vytenis Andriukaitis buvo aktyvus Teisinės minties šventės dalyvis

Atkelta iš Lango 2 p.

kalbą nėra. Pačiai teko verst, daug terminų man buvo visiškai nauji. Bet su šia tema susidorojau. 2001 m. H. Kelzenas – mūsų *Teisinės minties šventės* personažas buvo priimtas į Teisės universiteto bendruomenę.

Atidarymo metu nestinga siurprizų

J. Maciulevičiūtė. Mes jau kalbame apie šventės atidarymo iškilmes. Kasmēt sulaukiame garbingų svečių. Šiomet sulaukėme LR Seimo pirmininko Artūro Paulausko, o Pirmininko pavaduotojas Vytenis Andriukaitis buvo šios šventės globėjas. Visados sulaukiame ir netikėtų svečių. Perna sulaukėme pozityviosios teisės atstovų iš Anglijos, ministro H. Kelzeno, Dž. Austino ir H. L. A. Harto. Jie išveržė į salę ir pareiškė protestą, kodėl be pozityviosios teisės atstovų drįstame pradėti šventę ir plėtoti teisinę mintį.

V. Urbonavičius. Organizatoriai pagal scenarijų nebuvo numatę jokių svečių. Taigi svečiams teko remtis mūsų rektorius ir katedrų vedėjų užtarimu.

J. Maciulevičiūtė. Dabar pozityviosios teisės atstovai jau yra mūsų Universiteto bendruomenės visateisiai nariai ir šiomet buvo kviešti į šventę, sėdėjo pirmose eilėse. Šventės globėjas V. Andriukaitis atvyko pavėlavęs ir be užuolankų pareiškė, jog negalima apsiriboti tik pozityviaja teise, nes juk yra prigimtinė teisė. V. Andriukaitis atsivedė ir tris prigimtinės teisės atstovus – P. Malakauskį, Dž. Finį ir A. P. d' Entreves. Tai XIX-XX a. teisės filosofai, klasikai.

Žinoma, kilo baisi sumaištis, barnis, pozityviosios teisės atstovai puolė į akis „klasikams“ – įvyko konfliktas, į kurį įsitraukė ir daugelis kitų veikėjų. Sumaištis tęsėsi tol, kol staiga išgirdome *sąžinės balsą*. Nors bylojo vaiko balsu, išgirdo visi. Nieko nuostabaus, kad ir prigimtinės, ir pozityviosios teisės atstovai su visomis savo idėjomis buvo priimti į Universiteto bendruomenę. Šitaip parodėme savo atvirumą pasauliui, o kartų ir studentišką smalsumą.

N. Šukytė. Tą problemą išsprendėme labai gražiai: negalėjo padėti nei Lietuvos teisės žinovai, nei prašymai, nei autoritetai. Tik vaiko lūpomis prabilęs sąžinės balsas, kurį vienu metu visi išgirdo, nuramino, visi galėjo dalyvauti šventėje.

V. E. Kurapka. Kad sąžinė prabilo vaiko balsu, tai juk taip pat svarbi idėja. Sąžinės balsas iš tiesų visus sutaikė, suvienijo ir tik tada galėjo prasidėti normalios mokslinės diskusijos. Sąžinė – tarsi objektyvi tiesa.

Pageidauja studentų mokslinių mainų

G. Zemlickas. Būtų įdomu išgirsti ir apie patį mokslinės konferencijos darbą.

Teisinės minties šventė – kelias doktorantūros link

J. Maciulevičiūtė.

Vyko 12 konferencijų – tiek, kiek SMD sekcijų. Visos turėjo savo temą. Pvz., Konstitucinės teisės mokslinės sekcijos tema buvo *Asmens statusas šiuolaikinėje valstybėje*. Pranešimų temos turėjo atitikti bendrą visos konferencijos temą. Būtent Konstitucinės teisės sekcija ir pradėjo tą konferencijų ciklą, kuris tęsėsi dvi dienas. Antai Teisės filosofijos sekcijoje buvo 17 pranešimų, o Filosofijos sekcijoje – buvo vienas.

Pranešėjai iš užsienio taip pat skaitė pranešimus, šiomet tai buvo svečiai iš

mokslinę veiklą. Be abejonės, viskas prasidėjo nuo teisės teorijos paskaitų, nes tik turint tvirtus teisės teorijos, teisės filosofijos pagrindus galima kalbėti apie konkrečią teisės kryptį, kurioje galima toliau gilinti savo žinias. Kadangi šiuo metu kuriasi ne viena ir ne dvi naujos teisės šakos, tai labai įdomu būtų prisidėti prie jų kūrimo. Pvz., mane ypač domina teisinė informatika, teisės įtaka technologijoms, naujų technologijų teisinis reglamentavimas ir kiti su tuo susiję dalykai.

G. Zemlickas. Kuriame informacinę visuomenę, vis drąsiau kalbame apie žinių visuomenę ir, aišku, teisinis šių procesų reguliavimas – laiko padiktuota būtinybė. Kokia dabar padėtis? Pvz., kaip baudžiami elektroniniai įsi-

Bandymai užfiksuoti įdomiausius Teisinės minties šventės momentus

Lenkijos, Latvijos, Vokietijos. Lenkai buvo atvykę ir praėjusiais metais. Jie tvirtino laukę šios mūsų šventės. Atsišveikindami sakė: *Iki pasimatymo*. Visiems skaitovams įteikėme pažymėjimus, kiti jau gavo ne pirmą. Jeigu Baudžiamosios teisės sekcijos pranešėjas iš užsienio laimi pirmą vietą, vadinasi, taip pat rengėsi mūsų konferencijai, dėjo daug pastangų. Tai ir požiūris į mūsų studentišką renginį. Argi nemalonu, kai svečias iš Vokietijos daro Lietuvos ir savo šalies teisinės sistemos lyginamąją analizę? Dar maloniau išgirsti gerą mūsų teisinės sistemos vertinimą. Vokiečiams pernai taip patiko, kad šiomet norėjo atsivežti dešimt pranešėjų. Įdomiausia, kad šiomet ne mes juos kvietėme, o jie patys mus susirado ir pareiškė norį atvažiuoti, skaityti pranešimus.

V. E. Kurapka. Plačiau kalbame apie studentų mainus per *Socrates/Erasmus* programą, bet prasideda dar vienas naujas dalykas – studentų moksliniai mainai. Mūsų studentai siūlo: gal tikrai akademiniai studentų mainai galėtų išaugti iš studentų mokslinius mainus? Juk studentų mokslinė veikla gyvuoja ir ji labai reikalinga. Manau, kad į šį pasiūlymą turėtų atsižvelgti *Erasmus* programos koordinatoriai.

Dar ne visos sąvokos yra mūsų teisėje

G. Zemlickas. Norėčiau pateikti klausimą Vidui Urbonavičiui. Ką Jums davė *Teisinės minties šventė*, vykusi Jūsų universitete?

V. Urbonavičius. *Teisinės minties šventė* man padėjo ištraukti iš studentų

brovėliai į svetimas duomenų bazes, pagaliau kas gresia tam, kuris bandys sukčiauti elektroninėje prekyboje.

V. Urbonavičius. Deja, dabar Lietuvos Respublikos baudžiamieji įstatymai baudžiamosios atsakomybės už tokias veikas nenumato, naujasis bau-

Kolegų moksliniai pranešimai susilaukė didelio susidomėjimo

džiamasis kodeksas turi skyrių *Nusikaltimai informatikai*, kuriame, deja, nėra numatytos tik 3 veikos, už kurias traukiama baudžiamoji atsakomybė. Tai tikrai neatitinka dabartinių reikalavimų, ir tai reiškia, kad šis kodeksas jau pasmerktas būti taisomas. Atsakant į klausimą, kas grėstų asmeniui, išbrovusiam į svetimas duomenų bazes ar sukčiaujančiam elektroninėje prekyboje, reikėtų pasakyti, kad baudžiamąja teisine prasme – nieko, t. y. jis yra nebaudžiamas. Aišku, jei ta veika jis padarytų materialią žalą ir būtų nustatyta jo asmenybė, nukentėjusysis civiline tvarka galėtų pareikšti ieškinį, tačiau tai daugiau teorinė galimybė. Aukščiausiasis Teismas sprenddamas bylą dėl magnetinių kortelių (tai jau elektroninis nusikaltimas) priėmė sprendimą faktiškai taikydamas kitą normą (sukčiavimą). Tai suprantama, kadangi nėra normos, kriminalizuojančios minėtą veiklą, tačiau tokia praktika nėra teigiamas reiškinys, nes tai panašu į įstatymo analogiją, kurios negalima taikyti baudžiamosioje teisėje.

Tokios problemos kamuoja ne tik

nių nusikaltimų prevencija neįmanoma be visų šalių tarpusavio sąveikos. Tų šalių teisinės sistemos, teisėsaugos institucijos turi veikti bendrai, integruotai. Manytina, kad nepaisant šalių ekonominio išsivystymo skirtumų turėtų būti sukurta bendra teisėsaugos institucinė sistema. Šioms problemoms ir yra skirtas mano diplominis darbas, kuriam vadovauja Teisinės informatikos katedros vedėjas prof. Rimantas Petrauskas.

V. E. Kurapka. Apie tai su *Mokslu Lietuva* turbūt reikėtų surengti atskirą susitikimą, tuo labiau kad su Saragosos universitetu Ispanijoje dalyvaujame kuriant europinę informatikos teisės magistro programą. Kad ir kokie būtų šalių išsivystymo skirtumai, bet vis dėlto reikia siekti bendrų standartų. Jeigu nauji reiškiniai ateina į gyvenimą, tai jie turi išitvirtinti ir teisėje. Labai gerai, kad studentai tuos dalykus stebi ir turi minčių, kaip prie viso to prisidėti.

G. Zemlickas. Dėkoju diskusijos dalyviams už išsakytas mintis. Tegu ir ateityje Jūsų Universiteto šventės žadina mintį, studentus skatina kelti kvalifikaciją.

TAIKOS KULTŪRA – NAUJOJO MĄSTYMO BŪTINYBĖ

Atkelta iš Lango 1 p.

turime ir žmogaus teisių įgyvendinimo priemonių (Saulė Vidrinskaitė). Vis dėlto mokslininkų nerimui pagrindo esama: klausimas apie realų žmogaus teisių įgyvendinimą liko atėities diskusijoms.

Teisės paveldas – istorinė tautos atmintis

Lietuvos Statutai – pirmojo ryškumo švyturys partikuliarinės teisės jūroje. Caro potvarkiu Lietuvos Statuto normos buvo panaikintos, bet išliko civilinėje teisėje. Prof. Mindaugas Maksimaitis aptarė Lietuvos Statutus dabartinės teisės požiūriu. Jis mano, kad dabartinė Lietuvos teisė negali sustoti ir turi lygiuotis iš savo garbingą praeitį.

Pranešimai apie Lietuvos Statutų reikšmę, išsaugant Lietuvos valstybingumą (Vytautas Raudeliūnas), apie LDK teismų sistemos tobulinimą XVII-XVIII a. (prof. Stasys Vansevičius), apie LDK pavietų teismų (ne)priklausomybės klausimą (Darius Vilimas) bei kiti ir buvo tiltas, vedan-

ties istorinės atminties keliu į naują taikos kultūros amžių.

2001-2010 m. Jungtinių Tautų yra paskelbti Tarptautiniu taikos kultūros ir neprievartos pasaulio vaikams dešimtmečiu. Suprasdami savo atsakomybę prieš visuomenę ir ateities kartas, kadangi, poeto žodžiais tariant, vaikas yra žmogaus tėvas, konferencijos dalyviai, įvairių sričių mokslininkai vieningai sutarė, jog taikos kultūra yra neatsiejama nuo demokratinės visuomenės pamatų kūrimo, žmogaus teisių paisymo. Pirmą taikos kultūros prielaidą – švietimas. Tai gi žinių visuomenės ir taikos kultūros visuomenės esmė ta pati.

Mokslininkai vieningai sutarė, jog taikos kultūros samprata, kaip nauja mąstymo paradigma, žmonių sąmonėje neatsiranda savaime. Tam reikia ir mokslinės analizės, ir publikacijų, ir praktinės veiklos programų. Taikos kultūros, tolerancijos principų, svarbių ir atskirai šaliai, ir visai planetai Žemei, įgyvendinimas – svarbus humanistinių ir socialinių mokslų ir studijų instituci-

jų uždavinys. Karta po kartos mokslininkai pagrįstai turi būti įtikinta taikos kultūros kaip gyvenimo būdo racionalumu. Todėl rengiant naujojo šimtmečio specialistus privalu ugdyti ne tik jų humanistinę nuostatą, bet ir suteikti pažangiausias visuomenės ir žmogaus pažinimo priemones, išmokyti naudotis šiuolaikinėmis pažinimo priemonėmis. Kyla vis didesnis filosofijos, kaip vienos galingiausių dvasinio ugdymo priemonių, poreikis.

Būkime mūsų laiko žmonės, drąsiai ir pasirošę sutikime globalizacijos, naujų technologijų keliamus iššūkius. UNESCO Konstitucija teigia, kad *taika, jei norime ją išsaugoti, turi būti grindžiama žmonijos intelektualine ir moraline vienybe*.

Konferencija priminė ir atgaivino primirštas vertybes, jos dalyviams ir svečiams suteikdama džiugią ir jausmingą bendrumo, brolybės, dieviškosios ryšio tarp žmonių kibirkštis pajautą.

Dr. Jūratė Morkūnienė

Langą rengė *Mokslo Lietuvos* redakcija kartu su LTU Viešųjų ryšių skyriumi; Vidūno Gelumbausko ir Vaido Patecko nuotraukos